

EGYETLEN TELEPÜLÉS SEM MARADHAT KÖZMŰVELŐDÉSI LEHETŐSÉG NÉLKÜL

L. Simon László június közepén vette át az Emberi Erőforrások Minisztériuma Kulturális Államtitkárságának irányítását. Az előző ciklusban a Fejér Megyei Közgyűlés kulturális bizottságát vezető, 2010-ben egyéni választóköri mandátumot szerzett országgyűlési képviselő, államtitkári kinevezéséig a Parlament Kulturális és Sajtó Bizottságának elnökeként dolgozó, a Nemzeti Kulturális Alapot is irányító kultúrpolitikust elsősorban az átalakuló közművelődési intézményrendszerrel kérdeztük.

– Államtitkári kinevezése után néhány héttel, az egyik első személyi döntése volt, hogy megbízott igazgatót nevezett ki a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus (MMIKL) élére. Értelmezhetjük ezt úgy, hogy az államtitkári programjának a megvalósítását az intézettel kezdte?

– Az MMIKL átszervezése összefügg a közművelődési intézményrendszer társadalmilag, gazdaságilag és kulturálisan is elvárt átalakításával. Az elmúlt hetekben rengeteg egyeztetésen, megbeszélésen és tájékoztatón vettem részt, amelyek mind azt szolgálták, hogy a múzeumok, a könyvtárak és a közművelődési intézmények önkormányzatokhoz kerülése a lehető legkisebb zökkenőkkel történjen meg. Ennek a kormány által kijelölt feladatnak jövő év január elsejéig meg kell történnie, tehát addig egy olyan háttérszervezetnek is létre kell jönnie, amely ezeket az intézményeket szakmailag segítheti. A Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus élén történt változás ezt a célt szolgálja. Az intézet apparátusának és szervezeti felépítésének alkalmassá kell válnia ugyanis arra, hogy integrálja a megyei közművelődési intézményeket, szervezeteket és feladatokat. Azt várom, hogy egy olyan hatékony háttérintézménye legyen az államtitkárságnak, amely az új fenntar-

tóhoz kerülő közművelődési intézményeket segítő módszertani ajánlásokat tud megfogalmazni. Úgy gondolom, Závogyán Magdolna személyében megtaláltuk azt a vezetőt, aki nemcsak átalakítja az intézetet, de a hamarosan új nevű háttérintézményünkben egy olyan csapatot is kovácsol, amely az elvárt feladatokat maximálisan teljesíteni tudja.

– Mi lesz a Képzőművészeti Lektorátus sorsa?

– Államtitkárként nem csak az a célom, hogy racionálisan működő szervezeteink legyenek, hanem az is, hogy ezeknek a szervezeteknek egyértelmű legyen a feladatuk. A 2007-ben kényszerből a Magyar Művelődési Intézethez csatolt Képzőművészeti Lektorátus vagy a Magyar Alkotóművészeti Nonprofit Kft. (MANK) részeként fog a jövőben működni, vagy a felálló új intézményben jelentős belső autonómiával. Ezzel nem egyszerűen adminisztratíván választjuk szét a két össze nem illő egységet, hanem azt mondhatjuk, így létrejön egy tisztán közművelődési és közgyűjteményi profilú illetve egy alkotóművészeti szakmai szervezet.

– Államtitkárságának első két hónapjában talán a legtöbb szó a múzeumok és könyvtárak átadásáról esett. Eldöntött kérdés, hogy ezek az önkormányzatokhoz kerülnek?

– A kormány augusztus elején döntött arról, hogy ezek az intézmények január elsejétől az önkormányzatokhoz kerülnek. Az intézmények átvétele ugyanis nem lehetőség az önkormányzatok részéről, hanem kötelező feladat. Eldöntött tény, hogy a jelenleg a megyei intézményfenntartói központok fenntartásában működő múzeumok központi egységei január elsejétől a megyeszékhelyekhez kerülnek –

Pest megye esetében Szentendréhez –, és a jövőben a megyéjüket érintő szakfeladatokat, például a régészeti munkákat is el kell látniuk. A nem megyeszékhelyen található múzeumok nagy többségét azok a települések veszik át, ahol az intézmények találhatóak. Kivétel lehet ez alól néhány olyan nagyobb múzeum, amelyeket méretüknél fogva a helyi önkormányzatok képtelenek lennének működtetni. Ilyen lehet például a sátoraljaújhelyi Magyar Nyelv Múzeuma. Ez a lista természetesen még nem végleges és nem köbevesett. A megyei múzeumokhoz hasonlóan a megyei könyvtárak is a megyeszékhelyekhez kerülnek azzal a kikötéssel, hogy amennyiben városi könyvtár is működik az adott településen, a párhuzamosságokat meg kell szüntetni. Illetve a könyvtárak esetében is megmarad az a nagyon fontos feladat, hogy a megye kisebb településeinek működő hasonló intézmények felé szolgáltatniuk kell, hiszen a kormány egyik fontos célkitűzése az átalakítás kapcsán, hogy egyetlen magyar település sem maradhat közművelődési lehetőség nélkül.

– *Az intézmények átadása egyértelműnek tűnik. A vagyonelemek és a finanszírozás kérdése is eldőlt?*

– A kormány ebben is egyértelmű döntést hozott. A múzeumok és a könyvtárak esetében az ingatlanok és a gyűjtemények is állami kézben maradnak, a könyvtáraknál a gyűjtemények viszont az új fenntartókhoz kerülnek azzal a megkötéssel, hogy azok bizonyos elemeit – például értékes nyomtatványokat – nem értékesíthetnek. A vagyonelemek átadásáról többször egyeztetünk a megyei jogú városok polgármestereivel és illetékes alpolgármestereivel is. Ezeken a megbeszéléseken elmondtam, hogy az átadást követően, tehát valamikor a jövő év első felében, minden megyeszékhely esetében át fogjuk tekinteni a tapasztalatokat, és ha szükséges, esetleges ingatlancserékkel a lehető legoptimálisabb rendszert alakítjuk ki. Már csak azért is, hogy az Új Széchenyi Terv forrásaira támaszkodó, az egész intézményhálózat szempontjából jelentős fejlesztések, például raktárépítések – reményeim szerint ezek modern látványraktárak lesznek – elindulhassanak.

– *Mi történik, ha a január elsején az önkormányzatokhoz kerülő intézményeket az önkormányzatok nem tudják fenntartani?*

– Az ebben a témában folytatott egyeztetéseken is elmondtam: az intézmények átadása nem jelentheti azt, hogy finanszírozásukat teljes egészében az állam vállalja magára. Abban igenis szerepet kell vállalniuk a fenntartó önkormányzatoknak. Már

az egyeztetések elején is jeleztük, hogy 2013-ban könyvtári, közművelődési és múzeumi feladatok támogatására a központi költségvetésből 17,6 milliárd forint áll majd a települési önkormányzatok rendelkezésére. Ez egyébként azt jelenti, hogy a korábban a szocialisták által eltörölt közművelődési normatíva által biztosított forrás is visszakerül a rendszerbe, amit a legutóbbi Kulturális Ágazati Érdekegyeztető Tanács (KÁÉT) ülésen a szakszervezeti oldal is jelentős eredményként értékelt. A 17,6 milliárd forintból a megyeszékhelyek által fenntartott, megyei hatókörű múzeumoknak 2,2 milliárd, könyvtáraknak 2,876 milliárd forint jut, míg 1,743 milliárd forintot ezek a könyvtárak a kistélepülési könyvtári feladatok ellátására fordíthatnak. A megyeszékhelyek által fenntartott múzeumok esetében a rendelkezésre álló keretet többek között az intézmények látogatottsága, a kezelt gyűjtemény és az ellátandó terület nagysága alapján osztjuk fel. A fennmaradó mintegy 10,5 milliárd forint valamennyi települési önkormányzat közgyűjteményi és közművelődési feladatellátását fogja segíteni, és lehetőség nyílik érdekeltség-növelő támogatásokkal valamint egyéb pályázatokkal is hozzájárulni az önkormányzatok kulturális feladatellátásához. Mindezek mellett pedig ne feledkezzünk meg azokról az egyéb lehetőségekről – mint amilyen például az állandó kiállítások létrehozására vagy megújítására szolgáló Alfa-program –, amelyek jövőre is az intézmények rendelkezésére állnak. De tudomásul kell venni azt is, hogy nem attól működnek majd jobban az intézményeinek, mert más lesz a fenntartójuk, hanem attól, hogy korszerű gazdálkodásra épülő vezetést valósítanak meg. Az ugyanis védhetetlen, hogy olyan múzeumokat működtetünk, ahol az éves jegybevétel a teremőr egy havi bérét sem fedezi, vagy, hogy a legnagyobb múzeumbainkban nincs egy ajándékbolt, ahogy ez egyébként szerte a világon megszokott. Mindezek mellett a magántőke bevonására is törekedni kell majd, hiszen nagy horderejű kiállítások e nélkül már alig valósíthatók meg.

– *Ebben az új rendszerben milyen feladatok maradnak az államtitkárságnál?*

– Egyrészt a legnagyobb, országos jelentőségű gyűjtemények a jövőben is a kulturális tárca intézményei maradnak. Másrészt az önkormányzatokhoz kerülő intézmények kezét sem engedjük el, hiszen a felálló háttérintézetünkre is számíthatnak. Illetve a törvénybe is bekerült, hogy az intézményvezetők kinevezéséhez a beleegyezésünk szükséges, ami fontos szakmai kontrollt jelent a helyi politika felett.

Bajnai Zsolt